

УДК 378:811.111 (045)

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО
НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
КЕРІВНИКАМИ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ**

Браницька С.І.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО
НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
КЕРІВНИКАМИ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ**

Браницька С.І.

У статті звертається увага на проблему покращення якості знань та володіння керівниками навчальних закладів іноземними мовами. Авторі визначають напрями роботи ВНЗ щодо вирішення зазначеної проблеми

Ключові слова: керівник навчального закладу, володіння іноземними мовами, особистісно-діяльнісний підхід, навчально-інформаційне професійно орієнтоване середовище, гуманізація, гуманітаризація й гармонізація освіти.

**ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ УЧЕБЫ ДЕЛОВОГО АНГЛИЙСКОГО
ЯЗЫКА РУКОВОДИТЕЛЯМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ**

Браницька С.І.

В статье обращается внимание на проблему улучшения качества знаний и владения руководителями учебных заведений иностранными языками. Авторы определяют направления работы ВУЗ относительно решения отмеченной проблемы.

Ключевые слова: руководитель учебного заведения, владения иностранными языками, личностно-деятельностный подход, учебно-информационное профессионально ориентировано среда, гуманитаризация, гуманитаризация и гармонизация образования.

THE BASIC TRENDS OF IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL BUSINESS ENGLISH TRAINING TO THE STUDIES OF BY LEADERS OF EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Branits'ka S.I.

The article draws attention to the problem of improvement of knowledge quality and ability to use foreign languages by heads of educational establishments. Authors determine work of educational establishment assignments in relation to the decision of the noted problem.

Keywords: the heads of educational establishments to use foreign languages, individual activity approach, educational informative professionally-oriented sphere, harmonization and humanizing of education.

Постановка проблеми. У час, коли світова економіка переживає період глобалізації, питання покращення навичок володіння іноземними мовами постає особливо гостро. А та обставина, що Україна поступово приєднується до СОТ та Європейського союзу, вимагає від вищої школи країни негайного покращення якості освіти, а саме у галузі оволодіння англійською мовою – однією з мов міжнародного спілкування.

Професійне навчання керівників навчальних закладів є складна соціальна професійно-педагогічна система, в якій одночасно поєднуються соціалізація, професіоналізація і персоналізація особистості фахівця. Методологічною і теоретичною основою розвитку цієї системи є, в першу чергу, певна сукупність вимог, які суспільство висуває до системи вищої професійної освіти, зокрема підготовки керівників навчальних закладів у сфері ділової англійської мови як засобу міжнародного спілкування

Аналіз низки досліджень таких науковців як В.Г. Кременя, Г. Кунц, С. О'Доннел дає змогу визначити основні вимоги, що висуваються до вищої школи й визнані нами як соціальне замовлення суспільства і держави, котре вона покликана задовольнити, а саме:

- формування кадрової інфраструктури, адекватної сучасному рівню розвитку суспільства, основних галузей промисловості і сфери послуг;

- відновлення професійної освіти, підвищення її якості й відповідності структурі потреб ринку праці;
- випереджувальний розвиток системи вищої професійної освіти, здатної мобільно забезпечити підвищення культури виробництва;
- підвищення гнучкості структури професійної освіти і можливості її адаптації до актуальних і перспективних потреб ринку праці;
- розвиток культури соціальної поведінки особистості з урахуванням відкритості суспільства, його швидкої інформатизації, входження у світовий економічний і інформаційний простір;
- забезпечення соціалізації в ринковому середовищі через формування соціальних навичок, практичних цілей навчання у сфері іноземних мов і міжнародних відносин [2, с. 12].

При цьому перші чотири положення ми розглядаємо необхідною передумовою нормальної життєдіяльності суспільства, а останні – як потребу особистості в освітніх послугах, породжену проблемами, що виникли в зв'язку з адекватними тенденціями розвитку суспільства, зокрема формуванням ринкових відносин, виникненням попиту на неординарних фахівців, які готові до прийняття самостійних рішень, нестандартно мислять і вміють створити атмосферу взаєморозуміння в колективі, налагодити ділові контакти з партнерами, володіють іноземними мовами, знаннями про культуру інших країн, культурою ділового спілкування, інформаційною культурою, уміннями професійного й особистісного спілкування.

Актуальність статті. Набуття перерахованих вище якостей вимагає формування нової парадигми вищої освіти, орієнтованої на реалізацію в практиці вищої школи ідей гуманізації, гуманітаризації і гармонізації, фундаменталізації й інформатизації особистісно-діяльнісного підходу, що забезпечує нову систему соціалізації і професіоналізації особистості. Актуальним є те, що на відмінну від традиційного навчального процесу, оснований на логіці предметної сфери, де головним є одержання знань, а основною метою – формування професійних умінь і навичок, у гуманізованому навчальному процесі головним є особистість фахівця, а основною метою – її усебічний розвиток. При цьому методика «від знань до умінь» перетвориться в методику «від активних дій – до знань і умінь», що відбиває закономірності пізнавальної діяльності студентів. Як орієнтована основа виступають гуманізовані

моделі навчального процесу й алгоритми навчально-професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Необхідність створення нових навчальних програм і навчальних посібників з орієнтацією на гуманітарну співдружність викладачів і студентів, що вивчають чи говорять англійською мовою, ні в кого не викликає сумніву, як і той факт, що “мова – невід’ємна частина людського розуму і, отже, тільки взаємодія всіх розумових структур і процесів (сприйняття, розуміння пам’яті) забезпечує її функціонування” [1, с. 124].

Аналіз дослідженої фахової літератури свідчить, що на сьогодні в українській системі вищої професійної освіти набули розвитку такі напрями гуманізації і гуманітаризації:

1) “укрупнення” гуманітарних аспектів у всіх діючих курсах професійного навчання, що дає змогу розглядати досліджуваний об’єкт у ширшому соціокультурному контексті – у системі “людина - економіка - суспільство - природа”;

2) створення інтегрованих навчальних предметів, в основі яких лежить світоглядна спрямованість, наукова картина світу;

3) особистісно – діяльнісний підхід до навчання і виховання, метою якого є розвиток рефлексивних механізмів мислення і діяльності (самоконтроль, самооцінка, прогнозування помилок і труднощів) за допомогою методів і засобів, спрямованих на прискорення соціального і професійного самовизначення особистості студента;

4) використання інформаційних технологій у процесі навчання з метою розвантаження його від рутинних операцій, підвищення рівня інтелектуальної діяльності студентів [2, с. 16].

Щодо питання вивчення іноземної мови можна зазначити, що тут має місце взаємозв’язок лінгвістичної освіти й усвідомлення кожною особистістю того, що існують різні способи оформлення думки. Навчання цьому предмету сприяє формуванню культури спілкування, що передбачає, зокрема, вміння слухати співрозмовника, терпимість і ввічливість стосовно партнерів по спілкуванню. Однак вивчення та володіння іноземною мовою на професійному рівні неможливе без пізнання культури народу, його традицій та звичок, законів ведення бізнесу і підтримки міжнародних відносин. Знання мови не повинне обмеж-

уватися лише власне лінгвістичним матеріалом, оскільки невербальні способи комунікації відіграють важливу роль у процесах спілкування, полегшуючи або, навпаки, значно ускладнюючи їх. У міжнаціональних контактах певні жести, поведінка чи навіть одяг можуть поставити під сумнів успіх подальших переговорів чи контрактів.

Навчання іноземної мови як універсального засобу спілкування передбачає знання мови і як функціональної системи, і як діалогу культур, діалогу “конструктивного гуманітарного правового простору її носіїв” [4, с. 301]. Вагоме місце в культурі етносу посідають національний характер та стереотипні уявлення про нього. “Стереотип, – як зазначає Г. Аллапорт, – це не тільки серія образів, які гарно чи погано описують світ. Крім просто опису, стереотип містить в собі стійку оцінку. Якщо стереотип каже нам, наприклад, що той чоловік поганий, то ми не примушуємо себе замислюватися над тим, яким він є насправді. Бачимо його як злого чоловіка. Бачимо лінивого індіанця, хитрого єврея, жорстокого турка” [3, с. 496]. Безперечно, представники різних етносів відрізняються один від одного.

У нашому дослідженні ми розглядаємо взаємозв’язок ідей гуманізації, гуманітаризації й гармонізації освіти і як соціальне замовлення суспільства, і як нові соціально-педагогічні принципи сучасної моделі вищої освіти, продиктовані необхідністю професійної підготовки фахівців, що передбачає таку зміну змісту вищої освіти, організаційних форм, методів і засобів навчання, яка забезпечить:

1) формування активної життєвої позиції слухача в процесі професійного становлення;

2) спрямованість навчання на формування конкурентоспроможного фахівця, який володіє загальною культурою, інформаційною культурою, культурою ділового спілкування, навичками ділової англійської мови;

3) формування і задоволення пізнавальних потреб у процесі підготовки;

4) розвиток творчого потенціалу.

Для підвищення ефективності системи освіти необхідно в першу чергу вирішити проблеми фундаменталізації й подолання наявної роз’єднаності її природничої й гуманітарної освіти, а також вужькості

спеціалізації, надмірної прагматичної орієнтації багатьох навчальних дисциплін. Отож, під поняттям “фундаменталізація” надалі ми розуміємо істотне підвищення якості освіти і рівня освіченості людей шляхом відповідної зміни змісту досліджуваних дисциплін, зокрема іноземних мов, та методології навчального процесу. При цьому ми враховуємо, що англійська мова як навчальний предмет є потужним інструментом полікультурного розвитку особистості.

Висновки. Для реалізації всіх розглянутих вище ідей у нашому дослідженні базовим є особистісно-діяльнісний підхід до організації процесу навчання ділової англійської мови. Аналіз основних психолого-педагогічних положень виявляє, що саме в рамках цього підходу можливо реально формувати особистість фахівця, здатного адаптуватися в нових умовах, схильного до одержання нових знань і самореалізації у своїй професійній діяльності. При цьому ми враховуємо необхідність формування таких невід’ємних характеристик особистості, як орієнтація на суспільні інтереси, свідомість, відповідальність, посилення внутрішнього прагнення соціальної поведінки, самостійність, соціальна відповідальність за наслідки своєї поведінки, уміння прийняти в найкоротший термін оптимальне рішення. Тому у своєму дослідженні ми ґрунтуємося на гіпотезі, що під час проектування навчального процесу у вищій школі й при організації діяльності студентів мають враховуватися насамперед мотивація особистості (ціннісні орієнтації, цілі), якості особистості (здібності, характер, психологічні процеси і стан особистості), невід’ємні характеристики особистості (самосвідомість, індивідуальний стиль діяльності, творчий потенціал).

ЛІТЕРАТУРА

1. Клычникова З.И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке: Пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1973.
2. Кремень В.Г. Тільки культ знань, культ освіти, культ науки виведе Україну в майбутньому на передові рубежі // Директор школи. – 1998. – № 34.
3. Кунц Г., О’Доннел С. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций В 2 т. Пер. с англ.: – М.: Прогресс, 1981. – Т. 1, Т. 2. – 512 с.
4. Парыгин Б.Д., Михайлова В.А., Анатомия общения: Учебное пособие. – СПб.: Изд-во: Просвещение, 1999.